

EXPOSICIÓ JOSEP MARIA FONTANET SETEMBRE 2018, CATÀLEG

En Josep Maria Fontanet ha il·luminat la foscor. Algú podrà parlar de la foscor intel·lectual, un altre de la foscor cultural, el més agosarat de la foscor política, el científic s'interessarà per la foscor física, però jo, al veure, mirar i remirar les obres d'en Josep Maria per aquesta exposició titulada "Llum elèctrica" no he pogut desempallegar-me de la meua vena d'historiador i anà lluny, molt lluny en la mirada als seus quadres. La llum i la foscor es necessiten un a l'altre, no poden existir separadament: " Al principi Déu va crear el cel i la terra. La terra era caòtica i desolada, les tenebres cobrien la superfície de l'oceà, i l'Esperit de Déu planava sobre les aigües. Déu digué: Que existeixi la llum. I la llum va existir. Déu veié que la llum era bona, i separà la llum de les tenebres. Déu va donar a la llum el nom de dia, i a les tenebres, el de nit (Gènesi 1-5)"

En Josep Maria ens transporta a aquest món de la foscor que és tan real com el de la claror, el dia i la nit són complementaris, però en Josep Maria ens fa de guia en el món nocturn, aquell que malgrat la llum elèctrica, és encara el gran desconegut. Dominar la foscor fou, després del bipedisme, l'acte que diferencià l'home de l'animal. El foc serví per allunyar les feres, per endinsar-se en les coves, per moure's de nit, per planificar caceres al seu voltant, -fet que significà una millora del llenguatge-, i per coure la carn; al no haver de menjar-la crua no necessità una mandíbula tan potent i gran i es pogué ampliar el crani amb un conseqüent augment de la capacitat cranial i, de rebot, del cervell. El foc, la llum, ens humanitzà i en Josep Maria humanitza, fa nostres, els paisatges nocturns, interiors i exteriors.

Em centraré només històricament en els paisatges nocturns exteriors, de carrers, cases i passeigs colomencs. No sempre han estat en la penombra que ells ens plasma. No fa gaires cent d'anys la nit era fosca, els carrers no estaven il·luminats, la nit era, més que un perill, la gran desconeguda. Hi ha constància d'enllumenat públic en el segle XVIII amb la crema de troncs i torxes col·locats en determinats carrers però no serà fins l'any 1854 quan l'ajuntament comprà 60 faroles d'oli per col·locar en els carrers. L'any 1867 canviaren l'oli per gas i ampliaren l'enllumenat als carrers Violeta i Aurora (actual Camprodon) amb un cost de 2210 rals; anys més tard usaren el petroli i l'any 1882 tornaren al gas. Els "serenos" eren els encarregats d'encendre i apagar tots els fanals dels carrers. La font que hi havia en el centre de la plaça de la Constitució (plaça Farners) estava coronada amb una farola amb cinc globus (és la que hi ha actualment a la plaça de Sant Sebastià). L'any 1895 es va fer un contracte per 20 anys amb Ramon Matas i Rodés, de Girona, propietari de la Farinera! d'en Font de Santa Coloma de Farners, on hi aplicava el vapor per

aconseguir electricitat. En paraules del pagès Joan Llandric: "el setembre del any 1896 ba comensá a ensendre la electricitat en esta Vila y quedà parada despues hasta tot Sans". L'electricitat, la llum elèctrica que ar en Jospe Maria ens mostra. L'any 1897 s'electrificà totalment l'enllumenat arribant l'electricitat a la vila, carrers i cases. El contracte era de 4500 pessetes anuals per l'enllumenat públic. L'any 1902 es posaren 20 faroles al passeig de Sant Salvador que només funcionaven les nits d'estiu mentre s'anaven electrificant tots els carrers del poble. Acabats els 20 anys de contracte, l'any 1917 es contractà la companyia Sociedad Energía Eléctrica de Cataluña i s'anà electrificant i millorant la xarxa., malgrat que les queixes dels particulars i l'ajuntament eren contínues pels constants alts i baixos de llum. En tots els contractes constava l'obligació de l'empresa d'engalanar amb llums la casa Consistorial els dies de la Festa Major. L'any 1931, per estalviar, es substituïren les bombetes de 200 W de les faroles per altres de 100 W i l'any 1972 es va augmentar el voltatge general de la població de 125 a 220 volts. Al llarg dels anys seixanta i setanta es feren famosos els talls de llum els diumenges al matí, quan l'empresa subministradora aprofitava per arreglar la xarxa. L'últim projecte de la Generalitat de Catalunya fa passar un brancal de la línia M.A.T. 400.000 per l'oest del terme municipal, travessant la zona de Sant Pere Cercada.

“Llum elèctrica”, un bon títol per il·luminar el nostre esperit i recordar que només fa cent vint anys que en gaudim.